

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 33.

DEEL II.

1 Januari 1907.

INHOUD: Dr. A. J. VAN ROSSUM, De insectenkunde in Japan. — H. SCHMITZ S. J., Bemerkenswerte, in der Umgebung von Sittard gesammelte Dipteren. — Dr. J. C. H. DE MEIJERE, Diptera, gevonden te Denekamp, 22 Juli 1906. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Rhynchota heteroptera, in de omstreken van Oldenzaal en Denekamp verzameld op de excursie tijdens de zomervergadering van de Ned. Ent. Ver. Juli 1906. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Coleoptera, bij Putten op de Veluwe in bierpotten gevangen, III. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Corrigenda Entom. Berichten. — Dr. D. MAC GILLAVRY; Corrigendum op de lijst der Nederlandsche Coleoptera van Jhr. Dr. Ed. Everts, 1906.

De Insectenkunde in Japan.

Onder bovenstaanden titel bevat Aflevering 4 der »Wetenschappelijke Bladen« van 1906 een opstel ontleend aan »Prometheus«, Afl. 833 en 834. Deze mededeelingen schijnen mij zoo belangrijk, dat ik meen hieruit het volgende te moeten overnemen.

In de provinciestad Gifu leeft Yasuchi Nawa, de Nestor der Japansche entomologen; om zijn werk naar verdienste te kunnen schatten, maken wij gebruik van het officieele bericht van Marlatt, den entomoloog van het Ministerie van Landbouw in de Vereenigde Staten, die Nawa en zijn inrichting te Gifu bezocht heeft. Opmerkelijk is het, dat Nawa volstrekt geen

geleerde van beroep was, maar zich uit persoonlijke neiging aan dezen tak van wetenschap wijdde, en dat hij, naast de systematische entomologie, met voorliefde de levenswijze der Japansche gekorven dieren beoefent en beschrijft. Hij begon met te Gifu een bijzondere school voor entomologie te openen, waar hij zijne voordrachten hield; zijn degelijke kennis op dit gebied was reeds vroeger algemeen bekend uit geschriften, die in de landstaal waren uitgekomen.

Nu zou ik een welwillenden lezer willen vragen, welk lot hij in Europa aan een dergelijke onderneming voorspellen zou; zou er onder ons iemand zijn, die aan een school voor insectenkunde in een provinciestad betalende studenten zou durven verwachten? Een dergelijk plan is in Europa nog bij niemand opgekomen, en wanneer iemand op den inval kwam, zou hij waarschijnlijk in geen onzer beschaafde landen een enkel toehoorder vinden.

Nawa heeft die wel gevonden: zij kwamen in aanzienlijk aantal uit verschillende deelen van het rijk, betaalden de kosten van hun verblijf te Gifu en daarenboven ook het voorgeschreven leergeld.

Uit deze college-gelden kwam mettertijd zulk een groote som bij elkaar, dat Nawa in staat was een reeks van gebouwen en paviljoenen op te richten, die uitsluitend voor de studie van en het onderwijs in de entomologie bestemd zijn.

Het aantal toehoorders werd steeds grooter, en Nawa's stichting is thans in den letterlijken zin van het woord een entomologische akademie en zeker wel de eenige op de geheele wereld.

Daarenboven wijzen wij er nogmaals op, dat de stichter dezer akademie gedurende meer dan dertig jaren geen ondersteuning van het rijk genoten noch gevraagd heeft; het noodige geld kwam uitsluitend van het volk zelf, wiens weetlust op elk gebied wij thans wel als algemeen bekend mogen onder-

stellen. Eerst in den laatsten tijd, toen de inrichting te Gifu reeds een hoogen trap van bloei bereikt had, heeft de Japanse regeering haar met een jaarlijksch subsidie begiftigd.

De studenten aan de entomologische akademie van Nawa zijn slechts voor een klein gedeelte jongelieden; het meerendeel bestaat uit personen van rijperen leeftijd, grondeigenaars, leer-aars, privaatspersonen, enz. die uitsluitend uit oprechte belangstelling in dezen tak van wetenschap leerlingen van den meester worden.

De akademie bezit een prachtig entomologisch museum, dat door Nawa en zijne leerlingen bijeengebracht is en waar men niet alleen de volwassen insecten geconserveerd en gerangschikt vindt, maar ook hun eieren, larven en poppen, de planten, die hun tot voedsel strekken, in het kort alles, wat bij de ontwikkeling en de levenswijze van elke soort te pas komt.

Bovendien is er een uitgebreide verzameling waaruit men alle methoden en alle middelen kan leeren kennen, die bij de bestrijding van schadelijke insecten toepassing vinden.

De bestrijding van schadelijke insecten heeft zeker nergens op de wereld een zoodanige volkomenheid bereikt als in Japan. Tijdens de jaarmarkt te Gifu wordt het museum van Nawa tegen intreegeld voor het publiek opengesteld, en Marlatt was juist in dien tijd daar aanwezig. Hij zag tot zijn niet geringe verwondering, dat de bevolking van het platteland voortdurend bij troepen naar binnen stroomde en met de grootste belangstelling de teekeningen en photogrammen en de gereedschappen tot uitroeiing van schadelijke insecten in oogenschouw nam. Zeker leeren wij hier een karaktertrek van het Japansche volk kennen, waaruit wij meer leeren dan uit alle schilderijen van theehuizen, schouwburgen en Boeddha-tempels.

Stellen wij ons eens voor, dat iemand in een beschaafd land van Europa, in een provinciestad een insecten-museum oprichtte, en op kermisdagen het weetlustig publiek zat te wachten, dat

bereid zou gevonden worden voor zijn goede geld toegangskaarten te koop! Op de enkele nieuwsgierigen, die uit het straatrumoer in de verlaten zalen van het museum verdwaalden, zou men zeker terecht de woorden van Virgilius kunnen toepassen: »Apparent rari nantes in gurgite vasto«. Tegen de herbergen, poppentheaters en kermis spellen met hun reuzen en dwergen, zou een insecten-museum de concurrentie zeker niet vol kunnen houden.

Onder den titel »De Insectenwereld« geeft Nawa een entomologisch tijdschrift uit, dat eens in de maand verschijnt; bovendien worden in zijne inrichting fraaie wandkaarten vervaardigd, waarvan elk de leefwijze en alle ontwikkelingsphasen van bijv. een of andere keversoort vertoont¹⁾. Dergelijke wandkaarten zijn reeds in grooten getale uitgekomen en er volgen nog steeds nieuwe; zij kosten ongeveer veertig centen het stuk en zijn dus binnen het bereik van het groote publiek. Nawa's eerste assistent is zijn eigen dochter, Taka Nawa, die hoewel nauwelijks den kinderschoenen ontwassen, zich reeds met den grootsten ijver op de entomologie toelegt. Met vlugge hand teekent en schildert zij de meeste illustraties voor de werken van haar vader en op dit gebied spreidt zij inderdaad groot talent ten toon.

Uit deze akademie zijn natuurlijk vele degelijke entomologen voortgekomen, te veel om hier te noemen, velen hunner zijn op hun studiereizen door Europa en Amerika ook buiten Japan bekend geworden. Sommigen van hen zijn in de landbouwproefstations werkzaam, anderen in verschillende inrichtingen van onderwijs, terwijl weer anderen hun tijd aan voortgezette studie wijden.

Wij moeten hier de opmerking nog bijvoegen, dat in Japan

¹⁾ Van regeerings-wege worden in Nederland ook dergelijke afbeeldingen en beschrijvingen verspreid, bewerkt door het Staatsbosbeheer. v. R.

meer private inrichtingen voor de studie der entomologie bestaan, waaronder vooral die van baron Takachilo op het eiland Kiu-Tsjiu de aandacht verdient. In een entomologisch laboratorium, dat van alle noodige hulpmiddelen voorzien is, werkt hier de baron met een staf van ijverige medewerkers; voor zoover ik weet bestaat in Europa nergens een privaat-inrichting, die bepaald aan de studie van de levenswijze der insecten gewijd is.

Onder de openbare inrichtingen voor de studie der entomologie neemt het Insecten-laboratorium van het Centraal-proefstation te Nishigahara in de nabijheid van Tokio een eerste plaats in. Dit laboratorium, dat geheel naar de eischen des tijds is ingericht, staat in verband met broeikassen en proeftuinen, waar door vijf uitstekende entomologen biologische proeven genomen worden. Dit Centraal-station heeft negen filialen, en daarenboven zijn er nog provinciale proefstations; sommige dezer laatste inrichtingen hebben ook entomologische laboratoria, waar speciale deskundigen werkzaam zijn. Wij noemen ook nog de landbouwscholen, onder welke die van Sappro Komaba en Kumamoto leerstoelen voor de entomologie bezitten. Een natuurlijk gevolg van dezen overvloed van onderwijs-inrichtingen is de uitgave van zeer vele werken over het leven der insecten, die echter, omdat zij in het Japansch geschreven zijn, voor de Europeanen een gesloten boek blijven.

Om niet te veel plaatsruimte in te nemen, moet ik hier eindigen; het artikel bevat echter nog meer wetenswaardige bijzonderheden o. a. over de vernuftige wijze, waarop de Japanners hunne rijstvelden tegen beschadiging van insecten weten te vrijwaren. Uit al het bovenstaande blijkt de ernstige inspanning, welke het Japansche volk zich geeft, om ook op dit gebied van kennis in het voorste gelid te staan. Moge het voorbeeld dezer Aziaten navolging in Europa vinden! In Neder-

land wordt sedert het begin van 1906 aan ééne Universiteit (Amsterdam) akademisch onderwijs in de entomologie gegeven... Waar en wanneer zal het eerste entomologische laboratorium opgericht worden?

A. J. VAN ROSSUM.

Bemerkenswerte, in der Umgebung von Sittard gesammelte Dipteren.

In den Jahren 1903—1905 sammelte und studierte ich die in der unmittelbaren Umgebung von Sittard (Holländisch Limburg) vorkommenden Dipteren. Mein Ordensgenosse P. Jos. Thalhammer S. J. in Kalocsa hatte die Freundlichkeit, die ganze Ausbeute zu determinieren, bezw. die wenigen von mir selbst ausgeführten Bestimmungen zu revidieren.

Dabei ergaben sich folgende Arten als für die niederländische Fauna neu oder doch wegen ihrer Seltenheit erwähnenswert. Dieselben wurden auch von Dr. J. C. H. de Meijere revidiert.

Beris chalybeata Forst. 5.

Stratiomyia potamida Meig. 6.

Sargus iridatus Scop. 6. Fn. n. sp.

Haematopota crassicornis Wahlb. 5, ein ♂. Fn. n. sp.

Chrysops sepulcralis F. 7.

Psilopus lugens Meig. 6.

Empis pennipes Panz. 5, 7.

Chrysotus laesus Wied. 7.

Dolichopus picipes Meig. 6 Fn. n. sp.

Chrysotoxum sylvorum Meig. 5.

Demoticus plebejus Fall. 7.